

Potilaan opas

*Potilaan oikeus
terveydenhuoltoon muissa
EU*- ja ETA*-maissa*

Potilaan opas

Potilaan oikeus terveydenhuoltoon muissa EU*- ja ETA*-maissa¹

Rajatyrittävä terveydenhuolto*

Tiesitkö, että EU:n lainsäädännön mukaan sinulla on oikeus käyttää terveydenhuollon tarjoajan, sairaalan tai proviisorin palveluja kaikissa muissa EU*- ja ETA*-maissa ja saada korvaus sairaanhoitokustannuksista kotimaasi* kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksesta*?

Potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajatyrittävässä terveydenhuollossa annetun direktiivin 2011/24/EU* mukaan kaikki EU:n* ja ETAn* kansalaiset voivat hyödyntää uusia mahdollisuuksia hakeutua terveydenhuoltoon ulkomaille ja saada korvaus kaikista tai joistakin sairaanhoitokustannuksistaan niiden mahdollisuuksien lisäksi, joita heillä oli jo aiemmin sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* nojalla.

Direktiivillä 2011/24/EU* helpotetaan myös tietojen saamista kaikista rajatyrittävän terveydenhuollon* olennaisista näkökohdista. Selkeiden ja helposti saatavissa olevien tietojen tarjoamiseksi kaikkiin EU*- ja ETA*-maihin on perustettu rajatyrittävän terveydenhuollon kansallisia yhteyspisteitä.

Lisäksi direktiivillä 2011/24/EU halutaan varmistaa turvallinen ja laadukas terveydenhuolto ulkomaille. Siksi siinä säädetään *potilaiden vähimmäisoikeuksista*, joiden avulla vahvistetaan liikkuvien potilaiden oikeusasemaa ja taataan avoimet valitus- ja oikaisumenettelyt, jos jokin menee vikaan.

Direktiivillä 2011/24/EU edistetään myös *maiden välistä yhteistyötä* (esimerkiksi perustamalla eurooppalaisia osaamisverkostoja*), jotta erikoissairaanhoidon tarvitsevat potilaat tai harvinaisia sairauksia sairastavat potilaat voivat valita terveydenhuollon tarjoajan aiempaa laajemmasta valikoimasta ja hakeutua helpommin vaihtoehtoiseen hoitoon tai erikoissairaanhoidon ulkomaille.

Lue lisää tästä oppaasta...

Vastuuvapauslauseke

Tämä asiakirja laadittiin terveysalan ohjelman (2014–2020) puitteissa osana Euroopan komission valtuutuksella toimineen kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanoviraston (Chafea) kanssa tehtyä hankintasopimusta. Tämän raportin sisältö edustaa toimeksisaajan näkemyksiä ja on yksinomaan toimeksisaajan vastuulla. Sisällön ei voida millään tavalla katsoa edustavan Euroopan komission ja/tai Chafean tai minkään muun Euroopan unionin elimen näkemyksiä. Euroopan komissio ja/tai Chafea eivät takaa raportissa esitettyjen tietojen virheettömyyttä eivätkä ne ole vastuussa siitä, miten kolmannet osapuolet käyttävät tietoja.

¹ Oppaaseen liitettyssä aakkostetussa sanastossa on määritelmä ja selitys kaikista tähdellä (*) merkityistä käsitteistä.

Potilaiden oikeus terveydenhuoltoon muissa EU*- ja ETA*-maissa

Terveydenhuolto ulkomailla

Ennakoimaton
terveydenhuolto
ulkomailla

Ennalta suunniteltu
terveydenhuolto
ulkomailla

Potilaiden oikeudet

Ennakkolupa

Korvaus ja
kustannukset

Laatu ja turvallisuus

Potilasasiakirjat

Valitukset ja
oikaisupyynnöt

Reseptit ulkomailla

Kansalliset
yhteyspisteet

Ulkomailla asuminen

① Terveydenhuolto ulkomailla

Tiesitkö, että sinulla on EU*- tai ETA*-maan kansalaisena **oikeus saada lääketieteellinen diagnoosi, sairaanhoitoa tai reseptejä muissa EU*- ja ETA*-maissa sekä Sveitsissä*?** Tätä kutsutaan myös rajatylittäväksi terveydenhuolloksi.

Kun käytät terveyspalveluja ulkomailla, voit vapaasti järjestää hoidon ja maksaa siitä itse tai yksityisellä sairausvakuutuksella*. Sinulla voi kuitenkin olla EU:n lainsäädännön nojalla myös oikeus **saada korvaus ulkomailla aiheutuneista kustannuksista omasta sosiaaliturvajärjestelmästäsi.**

Kaksi mahdollista tapaa:

Voit hakeutua terveydenhuoltoon ulkomaille ja saada korvauksen kustannuksista omasta kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksestasi* EU:n lainsäädännön perusteella hyödyntämällä kahta eri järjestelyä:

- 1) **sosiaaliturva-asetukset (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009***
- 2) **direktiivi 2011/24/EU potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajatylittävässä terveydenhuollossa*.**

Näiden järjestelyjen välillä on eroja korvauksen piiriin kuuluvissa terveydenhuoltopalveluissa, sairaanhoidon* saannin edellytyksissä ja taloudellisissa vaikutuksissa.

Sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* nojalla sinulla on oikeus saada korvaus ulkomailla annetun hoidon kustannuksista **ikään kuin olisit vakuutettu kyseisen maan sosiaaliturvajärjestelmässä.**

Direktiivin 2011/24/EU nojalla sinulla on oikeus saada korvaus ulkomailla annetun hoidon kustannuksista **ikään kuin hoito olisi annettu kotimaassasi*.**

Kaksi eri tilannetta:

Seuraavassa käsitellään kahta eri rajatylittävän terveydenhuollon* tilannetta:

Ennakoimaton sairaanhoito* ulkomailla

Kun kuulut EU*- tai ETA*-maan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän piiriin tai olet vakuutettu niissä, kuulut korvauksen piiriin myös silloin, kun saat **lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa* äkillisen sairastumisen tai loukkaantumisen** vuoksi oleskellessasi tilapäisesti ulkomailla esimerkiksi lomalla, liikematkalla tai sukulaisvierailulla tai ollessasi siellä vaihtopilaana.

Ennalta suunniteltu sairaanhoito* ulkomailla

Kun kuulut EU*- tai ETA*-maan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän piiriin tai olet vakuutettuna niissä, sinulla on oikeus saada terveydenhuoltopalveluja muissa EU*- ja ETA*-maissa sekä Sveitsissä*. Näihin terveydenhuoltopalveluihin kuuluvat esimerkiksi **vastaanottokäynti arvostetun erikoislääkärin luona, sairaalahoito tai tiettyyn sairauteen annettava erikoissairaanhoito**. Tällöin ulkomailla oleskelun tarkoituksena on saada terveydenhuoltoa.

② Ennakoimaton terveydenhuolto ulkomailla

Kun olet vakuutettu jonkin EU*- tai ETA*-maan sosiaaliturvajärjestelmässä, saat lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa* myös oleskellessasi tilapäisesti toisessa EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä*.

- Sinulla on oikeus saada korvauksen piiriin kuuluvaa sairaanhoitoa* (diagnoosi, lääkärisäkäynti, lääketieteellinen tai kirurginen toimenpide, reseptilääkkeet jne.)
- äkillisen sairastumisen tai loukkaantumisen vuoksi
- oleskellessasi ulkomailla tilapäisesti esimerkiksi lomalla, liikematkalla tai sukulaisvierailulla tai ollessasi siellä vaihto-oppilaana.

Ennakoimattomalla hoidolla* tarkoitetaan lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa*, jota ei voi lykätä vaan jota sinun on saatava, ettet joudu palaamaan kotiin ennen suunnitellun ulkomailla oleskeluajan päättymistä.

Sairaanhoidon on oltava ennakoimatonta, eikä se missään tapauksessa saa olla ulkomailla oleskelusi alkuperäinen syy (ks. luku 3 ennalta suunnitellusta hoidosta ulkomailla).

Huomioithan, ettei julkinen terveydenhuoltojärjestelmä kata lisäkustannuksia, jotka aiheutuvat matkoista ja oleskelusta, paluulennosta kotimaahan tai pelastustoimista. Yksityinen tai täydentävä sairausvakuutus tai yksityinen matkavakuutus saattaa kuitenkin korvata nämä kustannukset.

2.1. Ennakoimaton rajatylittävä terveydenhuolto sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009 nojalla

Kun esität eurooppalaisen sairaanhoitokortin* (EHIC-kortti*), sinulla on sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* mukaan oikeus

- saada lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa* toisessa EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä*
- samoin edellytyksin (kuten maksut, korvaussäännöt) kuin kyseisen maan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän piiriin kuuluvat tai niissä vakuutetut henkilöt eli
- ikään kuin olisit potilas, jolla on julkinen sairausvakuutus* ja joka on oikeutettu korvauksen piiriin kuuluvaan tai julkiseen terveydenhuoltoon kyseisessä maassa.

Eurooppalainen sairaanhoitokortti (EHIC-kortti)

Ota eurooppalainen sairaanhoitokortti* (EHIC-kortti*) aina mukaan ulkomaille, jotta saat lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* nojalla.

Eurooppalainen sairaanhoitokortti* toimii todisteena siitä, että kuulut EU*- tai ETA*-maan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta*

koskevan järjestelmän piiriin tai olet vakuutettu niissä. Se osoittaa myös, että sinulla on näin ollen oikeus korvauksen piiriin kuuluvaan tai julkiseen terveydenhuoltoon, jos sairastut äkillisesti tai loukkaannut oleskellessasi toisessa EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä* (esim. lomalla, liikematalla, sukulaivierailulla).

Millaisen hoidon eurooppalainen sairaanhoitokortti kattaa?

Eurooppalainen sairaanhoitokortti* kattaa vain **julkisen terveydenhuollon tarjoajan*** tarjoaman ennakoimattoman hoidon*. Korvauksen piiriin ei yleensä kuulu yksityisten terveydenhuollon tarjoajien tai yksityissairaaloitten antama hoito, elleivät ne ole tehneet sopimusta kyseisen maan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän* kanssa tai ole sidoksissa niihin.

HUOM. Terveydenhuollon tarjoajat ulkomailla

Hoitomaasi* kansallinen yhteyspiste* voi antaa sinulle tietoa sellaisista julkisista terveydenhuollon tarjoajista* ja yksityisistä terveydenhuollon tarjoajista*, joilla on oikeus tarjota korvauksen piiriin kuuluvaa hoitoa (eli jotka ovat tehneet sopimuksen kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän* kanssa tai ovat sidoksissa niihin).

Ennakoimattoman hoidon on oltava ennalta arvaamatonta, eikä se missään tapauksessa saa olla ulkomailla oleskelun alkuperäinen syy. Ennakoimaton hoito on

- **lääketieteellisesti välttämätöntä** hoitoa*,
- joka johtuu **äkillisestä sairastumisesta tai loukkaantumisesta**,
- jota **ei voi lykätä** ja
- jota sinun on saatava, **ettet joudu palaamaan kotiin** ennen suunnitellun ulkomailla oleskeluajan päättymistä.

Lisäksi voit saada vain sairaanhoitoa, joka sisältyy **kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteisen sairausvakuutuksen* piiriin kuuluvien sairauksien valikoimaan kohdemaassa**.

Siksi saatat saada korvauksen sellaisen hoidon kustannuksista, joka ei kuulu korvauksen piiriin kotimaassasi*. Toisinaan voi käydä myös niinpäin, että sinulla on oikeus tiettyyn hoitoon kotimaassasi*, mutta kyseinen hoito ei kuulu korvattavien etuuksien valikoimaan kohdemaassa. Jälkimmäisessä tapauksessa et saa korvausta kustannuksista, jos saat tätä hoitoa kohdemaassa.

HUOM. Ulkomainen terveydenhuollon tarjoaja tekee lopullisen päätöksen tarjoamastaan hoidosta (noudattaen oikeuttasi antaa tietoon perustuva suostumus).

Ulkomainen terveydenhuollon tarjoaja on toimivaltainen päättämään, onko hoito lääketieteellisesti välttämätön*. Kun arvioidaan mahdollisuutta lykätä hoidon antamista, otetaan huomioon sekä tarvitsemasi hoidon tyyppi että oleskelusi suunniteltu kesto.

Kohdemaassa sovellettavasta lainsäädännöstä riippuu, mihin hoitoon olet oikeutettu. Ulkomaista julkista terveydenhuoltojärjestelmää ei voi velvoittaa antamaan sinulle tiettyä hoitoa, jos hoito ei kuulu siellä korvauksen piiriin, vaikka sinulla olisi oikeus saada kyseistä hoitoa kotimaassasi*.

Pitkäaikaissairaus tai raskaus

Hoitoa voidaan pitää ennakoimattomana* myös silloin, jos sairastat **pitkäaikaissairautta** (esimerkiksi diabetesta, astmaa, syöpää tai kroonista munuaistautia) tai jos olet **raskaana** ja tiedät etukäteen, että saatat tarvita sairaanhoitoa* ulkomailla oleskelusi aikana. Niin kauan kuin matkasi nimenomaisena tarkoituksena ei ole hakeutua sairaanhoitoon ulkomailla eli esimerkiksi synnyttää tai saada raskauteen tai pitkäaikaissairauteen liittyvää hoitoa, tätä pidetään ennakoimattomana hoitona*.

Jos pitkäaikaissairaus edellyttää erikoislaitteita tai erikoistunutta henkilöstöä, varmista hoidon saatavuus ja jatkuvuus olemalla etukäteen yhteydessä ulkomailla sijaitsevaan sairaalaan tai hoitolaitokseen.

! Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöön liittyvät rajoitukset

- EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä* laillisesti asuvat **EU:n* ja ETAn* ulkopuolisten maiden kansalaiset** eivät voi käyttää eurooppalaista sairaanhoitokorttiaan* ennakoimattomaan hoitoon oleskellessaan tilapäisesti **Tanskassa, Islannissa, Liechtensteinissa, Norjassa tai Sveitsissä**.
- Eurooppalaista sairaanhoitokorttia* ei voi käyttää **yksityisen terveydenhuollon tarjoajan*** tarjoamaan ennakoimattomaan hoitoon (! ellei yksityinen terveydenhuollon tarjoaja ole tehnyt sopimusta kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteisen sairausvakuutusjärjestelmän* kanssa tai ole sidoksissa niihin).
- Eurooppalaista sairaanhoitokorttia* ei voi käyttää **ennalta suunnitellussa terveydenhuollossa** (ks. luku 3).
- Eurooppalaista sairaanhoitokorttia* ei voi käyttää **pelastustoimista eikä kotimaahan paluusta** aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Kortti ei ole täydentävän tai yksityisen sairausvakuutuksen* eikä matkavakuutuksen vaihtoehto.

Kuka voi hyötyä eurooppalaisesta sairaanhoitokortista?

- **EU:n* tai ETAn* kansalaiset**, jotka kuuluvat kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän piiriin tai ovat vakuutettuja niissä.
- EU*- tai ETA*-maassa laillisesti asuvat **EU:n* ja ETAn* ulkopuolisten maiden kansalaiset**, jotka kuuluvat kyseisen maan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai kansallisen sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän piiriin tai ovat vakuutettuja niissä. *EU*- tai ETA*-maassa laillisesti asuvat EU:n* ja ETAn* ulkopuolisten maiden kansalaiset eivät kuitenkaan voi käyttää eurooppalaista sairaanhoitokorttiaan* ennakoimattomaan hoitoon oleskellessaan tilapäisesti **Tanskassa, Islannissa, Liechtensteinissa, Norjassa tai Sveitsissä**.*

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin hakeminen

- Voit hakea eurooppalaista sairaanhoitokorttia* **kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä*** tai **sairausvakuutuslaitoksesta***, joka vastaa terveydenhuoltokustannustesi korvaamisesta asuinmaassasi. Joissakin tapauksissa kortin voi tilata verkossa.
- Eurooppalainen sairaanhoitokortti* on henkilökohtainen. **Jokainen perheenjäsen** tarvitsee oman kortin.
- Eurooppalaisen sairaanhoitokortin* myöntäminen on **maksutonta**.
- Kun aiot matkustaa ulkomaille, **tilaa kortti hyvissä ajoin** ennen matkaa. Uusi tarvittaessa korttisi ajoissa.

Korvaus ja kustannukset

Esitä eurooppalainen sairaanhoitokorttisi* (EHIC-kortti*) terveydenhuollon tarjoajalle, sairaalalle tai proviisorille ulkomaille.

Saat hoitoa **samoin edellytyksin ja samaan hintaan kuin oleskelumaasi kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän*** tai **lakisääteisen sairausvakuutuksen*** piiriin kuuluvat **potilaat** (ks. luku 6).

Paikallisten potilaiden tapaan sinun ei tarvitse maksaa hoidosta tai maksat vain omavastuuosuuden* kustannukset. Jos sinun on maksettava kaikki kustannukset etukäteen, ne saatetaan korvata sinulle jälkikäteen.

Entä jos sinulla ei ole eurooppalaista sairaanhoitokorttia tai et voi käyttää sitä?

Jos sinulla ei ole hoitoa saadessasi voimassa olevaa eurooppalaista sairaanhoitokorttia* tai et voi käyttää korttiasi esimerkiksi siksi, että sinua hoidetaan yksityissairaalassa, sinua kohdellaan **yksityisenä potilaana**. Tällöin joko maksat hoidon itse tai voit kenties hakea korvausta **direktiivin 2011/24/EU*** nojalla (ks. luku 2.2).

Jos tarvitset kiireellistä hoitoa mutta unohdit ottaa eurooppalaisen sairaanhoitokorttisi* mukaan, ota mahdollisimman pian yhteyttä oman maasi kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmään* tai sairausvakuutuslaitokseen*. Ne voivat ehkä toimittaa paikallisille laitoksille todistuksen siitä, että kuulut sairausvakuutuksen piiriin, jotta sinun ei tarvitse maksaa hoidosta etukäteen.

Lisätietoja eurooppalaisesta sairaanhoitokortista

Lisätietoja eurooppalaisesta sairaanhoitokortista* ja sen käytöstä eri EU*- ja ETA*-maissa tai Sveitsissä* saat kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi*, sairausvakuutuslaitoksestasi* tai kansallisesta yhteyspisteestä*. Voit myös ladata Euroopan komission maksuttoman Eurooppalainen sairaanhoitokortti* -sovelluksen.

Lisätietoja?

- [Euroopan komissio](#)
- [Sinun Eurooppasi](#)

2.2. Ennakoimaton rajatylittävä terveydenhuolto direktiivin 2011/24/EU nojalla

Jos sinulla ei ole voimassa olevaa eurooppalaista sairaanhoitokorttia* tai jos et voi käyttää korttiasi esimerkiksi siksi, että saat hoitoa yksityissairaalassa tai tarvitset sellaista hoitoa, joka ei kuulu korvauksen piiriin hoitomaassa* mutta joka kuuluu korvauksen piiriin kotimaassasi*, saat lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa* **direktiivin 2011/24/EU*** nojalla.

Direktiivin 2011/24/EU* **pääperiaatteet:**

- Sinulla on oikeus vain sellaiseen hoitoon, joka kuuluu korvauksen piiriin kotimaassasi.
- Maksat ensin kaikki kustannukset etukäteen.
- Voit hakea korvausta* omasta kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi* kotiinpaluusi jälkeen.
- Korvaukseen sovelletaan kotimaasi korvaustaksoja.

Direktiivin mukaan sinulla on oikeus saada korvaus kustannuksista samoin edellytyksin ja taksoin **kuin jos hoito olisi annettu kotimaassasi.**

Direktiiviä 2011/24/EU sovelletaan myös terveydenhuoltopalveluihin, jotka annetaan **yksityissairaalassa** tai jotka antaa sellainen **yksityinen terveydenhuollon tarjoaja**, joka ei ole tehnyt sopimusta lakisääteisen terveydenhuoltojärjestelmän* kanssa eikä ole sidoksissa siihen. Jos hoito **olisi korvattu siinä tapauksessa, että se olisi annettu kotimaassasi***, sinulla on oikeus kustannusten korvaamiseen myös silloin, kun saat hoitoa toisessa EU*- tai ETA*-maassa. Tähän oikeuteen ei vaikuta se, tarjoaako hoidon julkinen vai yksityinen terveydenhuollon tarjoaja. Direktiiviä 2011/24/EU ei kuitenkaan sovelleta **Sveitsissä*** saatuun rajatylittävään hoitoon.

Sinulle korvataan jälkikäteen **enintään määrä, joka olisi korvattu, jos hoito olisi annettu omassa maassasi** (ks. luku 6).

③ Ennalta suunniteltu terveydenhuolto ulkomailla

Ennalta suunniteltu hoito* tarkoittaa, että matkustat toiseen EU*- tai ETA*-maahan tai Sveitsiin* nimenomaisena tarkoituksena saada sairaanhoitoa*. Hoitoa pidetään ennalta suunniteltuna myös silloin, kun hakeudut ulkomailla oleskelusi, kuten loman, aikana hoitoon, joka ei ole lääketieteellisesti välttämätöntä ja jota voitaisiin lykätä kotiinpaluuseesi.

Monissa tapauksissa oikeus saada korvaus ulkomailla annetun hoidon kustannuksista edellyttää, että haet ennen ulkomaille matkustamista **ennakkoluvan*** sen maan kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksesta*, jonka sosiaaliturvajärjestelmässä olet vakuutettu (ks. luku 5).

! HUOM. Sveitsi*

Direktiivin 2011/24/EU* mukaiseen järjestelyyn ei kuulu rajatylittävä terveydenhuolto Sveitsissä*. Siksi sinulla on EU:n lainsäädännön mukaan oikeus korvaukseen rajatylittävästä terveydenhuollosta Sveitsissä* vain sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* nojalla. Lisäksi sinulla voi joissakin tapauksissa olla muita oikeuksia hoitoon Sveitsissä* kansallisen lainsäädännön perusteella. Tiedustele vaihtoehtoista kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi*.

3.1. Ennalta suunniteltu rajatylittävä terveydenhuolto sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009 nojalla

Ulkomailla annetun ennalta suunnitellun hoidon yleisperiaatteet sosiaaliturva-asetusten nojalla

Sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* mukaan sinulla on oikeus saada korvaus toisessa EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä* annetun hoidon kustannuksista **ikään kuin olisit vakuutettu kyseisen maan sosiaaliturvajärjestelmässä**.

Kun ennakkolupa* on myönnetty, sinulla on oikeus matkustaa toiseen EU*- tai ETA*-maahan tai Sveitsiin* ja saada siellä hoitoa samoin edellytyksin ja samoin kustannuksin kuin kyseisen valtion julkisessa sairausvakuutusjärjestelmässä vakuutetut potilaat.

Ennakkolupa* (S2-lomake*)

Jotta sinulla on oikeus korvaukseen sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* nojalla, tarvitset aina ennakkohyväksynnän sen maan kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai lakisääteisestä sairausvakuutuslaitoksesta*, jonka sosiaaliturvajärjestelmässä olet vakuutettu (*poikkeuksena henkilöt, jotka asuvat kyseisen maan ulkopuolella; ks. luku 12.2*). Tätä kutsutaan **ennakkoluvaksi***. Ennakkolupa myönnetään antamalla EU:n **S2-lomake*** (aiempi E112-lomake). Lisätietoja ennakkoluvasta ja sen kattamasta hoidosta on luvussa 5.

Korvaus* ja kustannukset

Ulkomailla saamasi hoidon kustannukset korvataan **hoitomaassa*** voimassa olevien **taksojen ja maksamismenettelyn** mukaisesti. Lisätietoja oikeuksistasi sairaanhoitokustannusten korvaamiseen on luvussa 6.

Sosiaaliturva-asetusten soveltamista koskevat rajoitukset

! Sosiaaliturva-asetuksissa (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* korvauksen piiriin eivät kuulu seuraavat ennalta suunniteltuun hoitoon* ulkomailla liittyvät tilanteet:

- yksityisen terveydenhuollon tarjoajan* antama hoito tai yksityissairaalassa annettu hoito (poikkeuksena sellaiset yksityiset terveydenhuollon tarjoajat* tai sairaalat, jotka ovat tehneet sopimuksen kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän kanssa tai ovat sidoksissa niihin)
- etälääketieteen palvelut*, koska asetuksissa edellytetään nimenomaisesti, että potilas siirtyy fyysisesti hoitomaahan, jossa terveydenhuollon tarjoaja sijaitsee, ja oleskelee siellä
- hoito, jota annetaan ilman kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* myöntämää ennakkolupaa.

3.2. Ennalta suunniteltu rajatylittävä terveydenhuolto direktiivin 2011/24/EU nojalla

Ulkomailla annetun ennalta suunnitellun hoidon yleisperiaatteet direktiivin 2011/24/EU nojalla

Potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajatylittävässä terveydenhuollossa annetun direktiivin 2011/24/EU* mukaan sinulla on oikeus saada korvaus ulkomailla annetun hoidon kustannuksista **ikään kuin hoito olisi annettu kotimaassasi**.

Maksat ensin kaikki sairaanhoitokustannukset etukäteen*. Voit hakea korvausta omasta kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi* kotiinpaluusi jälkeen. Korvaus maksetaan **samaan hoitoon omassa maassasi sovellettavien kotimaisten taksojen** perusteella (ks. luku 6 korvauksesta ja kustannuksista).

Korvauksen piiriin kuuluva hoitovalikoima

Mihin hoitoon direktiivi 2011/24/EU* oikeuttaa?

- Sinulla on oikeus saada vain sellaista **hoitoa, joka sisältyy korvattavien sairausetuoksien valikoimaan asuinmaasi** sosiaaliturvalainsäädännön perusteella. Toisin sanoen sinulla on oikeus korvaukseen* vain silloin, kun sinulla olisi oikeus kustannusten korvaamiseen samasta hoidosta omassa kotimaassasi*.
- Voit valita vapaasti joko julkisen* tai yksityisen terveydenhuollon tarjoajan* hoitomaassa*. Toisin kuin sosiaaliturva-asetuksissa (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009*,

direktiivissä korvauksen piiriin kuuluu myös yksityisen terveydenhuollon tarjoajan* tai yksityissairaalan tarjoama hoito.

- Direktiiviä 2011/24/EU* sovelletaan myös rajatylittäviin **etälääketieteen*** palveluihin (esim. *etäpalveluna tieto- ja viestintäteknikan välityksellä suoritettut terveydenhuoltopalvelut*). Potilaan fyysistä siirtymistä hoitomaahan ja oleskelua siellä ei edellytetä. Direktiiviä voidaan soveltaa, kunhan etälääketieteen* palvelun antaa toisessa EU*- tai ETA*-maassa sijaitseva terveydenhuollon tarjoaja.

Ota huomioon, että seuraavat terveydenhuoltopalvelut **eivät kuulu direktiivin 2011/24/EU* soveltamisalaan**: pitkäaikaishoito*, elinsiirto* ja julkiset rokotusohjelmat*.

Ennakkolupa

Direktiivissä 2011/24/EU* ei yleensä edellytetä kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* myöntämää ennakkolupaa*.

EU:n lainsäätäjä on kuitenkin sallinut jäsenvaltioiden soveltaa **ennakkolupajärjestelmää** tiettyihin hoitoihin. Jäsenvaltiot päättävät oman harkintansa mukaan, mihin hoitoihin ne soveltavat ennakkolupaa*. Siksi kussakin jäsenvaltiossa on käytössä eri säännöt. EU:n oikeudessa on kuitenkin säädetty joistakin ennakkolupaa koskevista perussäännöistä (ks. luku 5 ennakkoluvasta).

Korvaus ja kustannukset

Jos hakeudut hoitoon ulkomaille direktiivin 2011/24/EU* nojalla, sinun on maksettava kaikki sairaanhoitokustannukset **etukäteen***. Voit hakea korvausta myöhemmin oman maasi kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksesta*. Korvaus maksetaan niiden kotimaisten **taksojen perusteella, joita sovelletaan, jos hoitoa ei olisi annettu ulkomailta** (ks. luku 6 korvauksesta ja kustannuksista).

Direktiivin 2011/24/EU* soveltamista koskevat rajoitukset

! Direktiivin 2011/24/EU* mukaista vaihtoehtoa **ei sovelleta** seuraaviin tilanteisiin:

- rajatylittävä terveydenhuolto Sveitsissä*
- pitkäaikaishoito*, elinsiirto* ja julkiset rokotusohjelmat*
- hoito, joka ei kuulu kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisäätöisen sairausvakuutuksen* piiriin kotimaassasi.

3.3. Ennalta suunnitellun hoidon edut ja haitat sosiaaliturva-asetusten tai direktiivin 2011/24/EU nojalla

Sosiaaliturva-asetukset	Direktiivi 2011/24/EU*
<p>Edut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sinua kohdellaan potilaana, jolla on julkinen sairausvakuutus. • Joissakin tapauksissa voit saada terveydenhuoltopalveluja, jotka eivät kuulu etuuksien valikoimaan kotimaassasi*. • Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* kantaa taloudellisen riskin siitä, että ulkomailla annetun hoidon kustannukset ovat suurempia kuin omassa maassasi annetun hoidon kustannukset. • Useimmiten hoito on ilmaista, ja joudut maksamaan vain mahdollisen omavastuusuuden*. • Matka- ja oleskelukustannukset korvataan, jos ne olisivat kuuluneet korvauksen piiriin kotimaassasi* annetun hoidon yhteydessä. • Hakemalla Vanbraekel-lisää* ennalta suunnitellusta hoidosta* sinulla saattaa olla oikeus korvaukseen kaikista tai joistakin omavastuusuuden* kustannuksista. • Kun terveydenhuollon tarjoaja ja kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* huolehtivat kustannusten maksamisesta suoraan keskenään (kolmas osapuoli maksaa*), laskujen käänöksistä ei aiheudu kuluja. 	<p>Edut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ennakkolupaa* ei tarvitse hankkia laajaan hoitovalikoimaan. • Kun ennakkolupa* on hankittava, kansallinen terveydenhuoltojärjestelmäsi* tai sairausvakuutuslaitoksesi* voi evätä hakemuksesi vain rajattujen kieltäytymisperusteiden perusteella. • Voit käydä yksityisten terveydenhuollon tarjoajien* vastaanotolla tai yksityissairaaloissa. • Jos korvauksen* määrä on suurempi kotimaassasi*, voit saada hoitoa halvemmalla. • Jos ennakkolupaa* ei tarvita, voi saada sairaanhoitoa* nopeammin.
<p>Haitat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* ennakkolupa* (S2-lomake*) vaaditaan kaikentyypiseen rajatylittävään terveydenhuoltoon*. • Asetuksia ei yleensä sovelleta yksityissairaaloihin ja yksityisiin terveydenhuollon tarjoajiin*, elleivät ne ole tehneet sopimusta lakisääteisen terveydenhuoltojärjestelmän kanssa tai ole sidoksissa siihen. • Jos sinulla ei ole voimassa olevaa EHIC-korttia* tai S2-lomaketta*, et saa korvausta kustannuksista. 	<p>Haitat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kannat itse taloudellisen riskin siitä, että ulkomailla saamasi hoidon kustannukset ovat suurempia kuin omassa maassasi annettavan hoidon kustannukset. • Sinun on maksettava kaikki kustannukset etukäteen* ja haettava korvausta* myöhemmin. • Sinulla on oikeus korvaukseen* vain, jos hoito kuuluu korvauksen piiriin kotimaassasi*. • Ennen ulkomaille matkustamista voi olla jonkin verran epävarmaa, mitkä kustannukset joudut maksamaan itse ja mistä kustannuksista voit saada korvauksen. • Sairaanhoitokustannukset voivat ylittää kansallisen terveydenhuoltojärjestelmäsi* tai sairausvakuutuslaitoksesi* korvauksen piiriin kuuluvan määrän.

- Sinulle voi aiheutua kustannuksia kansallisen terveydenhuoltojärjestelmäsi* tai sairausvakuutuslaitoksesi* pyytämien laskujen kääntämisestä.

④ Potilaiden oikeudet

4.1. Oikeus tiedonsaantiin ja oikeus antaa tietoon perustuva suostumus

Yksi potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajatylittävässä terveydenhuollossa* annetun direktiivin 2011/24/EU päätavoitteista on antaa liikkuville potilaille enemmän tietoa heidän oikeuksistaan. Pyydä lisätietoja oikeuksistasi rajatylittävään terveydenhuoltoon kansallisesta yhteyspisteestäsi (ks. luku 11).

Jotta voit käyttää helpommin oikeuksiasi hakeutuessasi hoitoon ulkomaille, hoitojäsenvaltiossa sijaitsevan **terveydenhuollon tarjoajan** on annettava sinulle seuraavat tiedot:

- tiedot ehdotetusta hoidosta, myös tiedot hoitomenetelmästä, odotetusta tuloksesta, mahdollisista haitoista, hoitoon liittyvistä riskeistä ja jatkohoidosta*
- tiedot eri hoitovaihtoehdoista
- tiedot hoitomaassa voimassa olevista laatu- ja turvallisuusvaatimuksista
- tiedot hoitohinnoista ja ennakoiduista kustannuksista
- tiedot terveydenhuollon tarjoajan luvasta ja rekisteröitymisestä eli todiste siitä, että hänellä on oikeus harjoittaa lääkärin ammattia
- tiedot terveydenhuollon tarjoajan ammatillista vastuuta koskevasta vakuutusturvasta.

Sinulla on oikeus antaa **tietoon perustuva suostumus**. On erittäin tärkeää, että ymmärrät tietojen sisällön riittävällä tavalla ennen kuin teet minkäänlaista päätöstä tai sopimusta. Älä koskaan suostu mihinkään hoitoon tai toimenpiteeseen, jos sinusta tuntuu, ettet ymmärrä kaikkia tai joitakin saamiasi tietoja, tai jos sinusta tuntuu, että tarvitset lisätietoja, jotta voit tehdä oikean päätöksen hoidostasi.

Varmista myös, että toimitat itse terveydenhuollon tarjoajalle kaikki tarvittavat tiedot terveydentilastasi ja sairaushistoriastasi. Nämä tiedot ovat erittäin tärkeitä, jotta sinulle voidaan antaa turvallista ja laadukasta hoitoa. Huomaa, että riittämättömät tiedot voivat johtaa soveltumattoman ja mahdollisesti haitallisen hoidon antamiseen (ks. myös luku 4.4 oikeudesta tutustua potilasasiakirjoihin).

On tärkeää huomioida mahdollinen kielimuuri, jotta sinä ja ulkomainen terveydenhuollon tarjoaja ymmärrätte toisianne. Jos sinä ja terveydenhuollon tarjoaja ette puhu samaa kieltä, järjestä tulkkaukset ja asiakirjojen kääntäminen. Useimmiten olet itse vastuussa **käännösten** järjestämisestä.

4.2. Oikeus valita terveydenhuollon tarjoaja

Sinulla on **oikeus valita vapaasti terveydenhuollon tarjoaja tai sairaala** missä tahansa EU*- tai ETA*-maassa. Voit matkustaa ulkomaille saadaksesi hoitoa arvostetulta erikoislääkäriltä. Jos sinulla on huolenaiheita tai muutat mielesi, sinulla on oikeus kieltäytyä mistä tahansa hoidosta tai toimenpiteestä.

Saatat tarvita erikoissairaanhoidon **lähetteen** sinua omassa maassasi hoitavalta yleislääkäriltä tai hoitojäsenvaltion yleislääkäriltä. Pyydä lisätietoja kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksesta*.

Ennen kuin valitset terveydenhuollon tarjoajan, hanki riittävästi tietoa seuraavista asioista:

- terveydenhuollon tarjoajan oikeus harjoittaa lääkärin ammattia
- terveydenhuollon tarjoajan sosiaaliturvaan liittyvä asema eli tiedot siitä, onko terveydenhuollon tarjoajalla oikeus tarjota palveluja, jotka kuuluvat sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, eli onko kyseessä julkinen vai yksityinen terveydenhuollon tarjoaja
- laatu- ja turvallisuusvaatimukset, joita terveydenhuollon tarjoajaan sovelletaan.

Voit saada tietoa terveydenhuollon tarjoajasta hoitomaan kansallisesta yhteyspisteestä sekä kyseisen maan kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksesta*.

Ota huomioon, että sinulla ei ole oikeutta mihin tahansa haluamaasi hoitoon. Terveydenhuollon tarjoaja päättää, mikä hoito tai mitkä toimenpiteet sopivat sinulle parhaiten lääketieteellisistä syistä ja nykyisen terveydentilasi ja sairaushistoriasi perusteella.

Hoitomaan kansallinen yhteyspiste* voi antaa lisätietoja kyseisessä maassa sijaitsevista terveydenhuollon tarjoajista, sairaaloista ja terveydenhuoltolaitoksista.

4.3. Vammaisten potilaiden oikeus esteettömään sairaaloihin pääsyyn

Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen* mukaan jäsenvaltioiden on **annettava vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertainen mahdollisuus käyttää julkisia palveluja**, myös tieto- ja viestintäteknologiaa ja -järjestelmiä, kuten internetiä. Tätä varten jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki mahdolliset toimet saavutettavuuden mahdollisten esteiden tunnistamiseksi ja poistamiseksi. Vammaisten henkilöiden olisi päästävä helposti kaikkiin ulkomailta sijaitsevan sairaalan tai hoitolaitoksen julkisessa käytössä oleviin tiloihin, kuten ilmoittautumistiloihin, pysäköintialueelle, käytäviin, WC-tiloihin, hisseihin ja ruokailutiloihin.

Ennen kuin matkustat ulkomaille, sinulla on oikeus ottaa selvää ulkomailta sijaitsevan sairaalan tai hoitolaitoksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä sekä lisäpalveluista, joita ne tarjoavat varmistukseksi, että vammaiset henkilöt pääsevät tiloihin esteettömästi ja voivat käyttää niitä. Pyydä lisätietoja hoitomaan* kansallisesta yhteyspisteestä*.

4.4. Oikeus saada tutustua jäljennökseen potilasasiakirjoistasi

Sinulla on oikeus pyytää ulkomailla sijaitsevaa terveydenhuollon tarjoajaa laatimaan **potilasasiakirjat*** hoidostasi. On erittäin tärkeää, että pyydät aina ulkomaista terveydenhuollon tarjoajaa toimimaan niin. Potilasasiakirjojen* laatiminen voi olla tärkeää, jotta voit järjestää sopivan jatkohoidon* sekä hakea muutosta, jos et ole tyytyväinen saamiisi terveydenhuoltopalveluihin.

Lisäksi sinulla on **oikeus tutustua** kaikkiin terveyttäsi koskeviin henkilötietoihin* tai **saada ainakin jäljennös** niistä. Sinulla on siis oikeus tutustua jäljennökseen sinua koskevista **potilasasiakirjoista***, jotka sisältävät muun muassa diagnoosin, tutkimustulokset, hoitavien terveydenhuollon tarjoajien arviot ja tiedot tehdyistä hoidoista tai toimenpiteistä. Tapaukseesi sovellettavat oikeudet, jotka koskevat potilasasiakirjoihin* tutustumista, riippuvat hoitomaan lainsäädännöstä. Pyydä lisätietoja hoitomaan kansallisesta yhteyspisteestä.

Ota huomioon, että jos sinun on siirrettävä potilasasiakirjasi terveydenhuollon tarjoajalle omassa maassasi, saatat joutua järjestämään niiden kääntämisen.

4.5. Oikeus jatkohoitoon

Kun olet saanut hoitoa ulkomailla ja tarvitset lääketieteellistä seurantaa, sinulla on **oikeus samantasoiseen, sopivaan jatkohoitoon* kotimaassasi**. Jatkohoitoa* annetaan ikään kuin itse hoito tai toimenpide olisi annettu kotimaassasi eikä ulkomailla.

Huolehdi siitä, että ulkomailla sinua hoitaneiden terveydenhuollon tarjoajien laatimat potilasasiakirjat tai niiden jäljennös siirretään terveydenhuollon tarjoajien nähtäväksi kotimaassasi. Tällä tavalla voidaan järjestää sopiva jatkohoito. Järjestä tarvittaessa asiakirjojen kääntäminen.

Varmista myös, että reseptin antava terveydenhuollon tarjoaja tietää, että aiot esittää jonkin lääkereseptin tai lääkinnällisen laitteen reseptin* proviisorille kotimaassasi. Tällöin reseptin antava terveydenhuollon tarjoaja voi varmistaa, että hän antaa reseptin rajatylittävää käyttöä koskevien ohjeiden mukaisesti (ks. luku 10 resepteistä ulkomailla).

4.6. Oikeus hakea muutosta ennakkolupaa ja korvausta koskeviin päätöksiin

Sinulla on oikeus **hakea muutosta kaikkiin kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* päätöksiin**, jotka koskevat terveydenhuollon saantia ulkomailla.

Jos et ole tyytyväinen ennakkolupahakemustasi koskevaan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* päätökseen, sinulla on oikeus hakea siihen muutosta. Sama koskee päätöksiä, jotka liittyvät ulkomailla aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen.

Tapaukseen sovellettavat muutoksenhakuoikeudet riippuvat kotimaassasi sovellettavasta lainsäädännöstä. Saat oman maasi kansallisesta yhteyspisteestä lisätietoa siitä, mille taholle muutoksenhakupyynnön tulee osoittaa, mitä menettelyvaihtoehtoja sinulla on, miten pitkiä päätöksiin liittyvät ennakoitavat määräajat ovat ja mitä mahdollisia hallinnollisia kustannuksia muutoksenhakuun liittyy.

4.7. Oikeus tehdä valitus ja pyytää oikaisua

Jos et ole tyytyväinen ulkomailla saamaasi hoitoon, sinulla on **oikeus tehdä valitus ja pyytää oikaisua**.

Ulkomailla tarjottu hoito annetaan hoitomaan* sairaanhoitolainsäädännön mukaisesti, joten hoitoon liittyviin henkilövahinkoihin sovelletaan kyseisen maan lainsäädäntöä ja vakuutusjärjestelmää. Valitukset ja oikaisupyynnöt käsitellään hoitomaassa* käytössä olevan potilasvakuutusjärjestelmän mukaisesti.

Ota yhteyttä hoitomaan* kansalliseen yhteyspisteeseen*, jos haluat saada lisätietoa valituksen tekemistä, riitojenratkaisua ja oikaisupyynnön koskevista vaihtoehtoistasi. Ota selvää erilaisista käytössä olevista hallinnollisista sekä siviili- ja rikosoikeudellisista menettelyistä, läpikäytävistä vaiheista, määräajoista sekä ennakoituista menettelykustannuksista.

4.8. Oikeus yksityisyyteen

Sinulla on oikeus sinua ulkomailla hoitavien terveydenhuollon tarjoajien tai sairaalan, ulkomaisen kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* tai minkä tahansa muun tietojasi keräävän, käsittelevän tai käyttävän tahon keräämien ja tallentamien **henkilötietojen* suojaan**. Asiassa sovelletaan hoitomaan tietosuojalainsäädäntöä.

Direktiivin 95/46/EY* mukaan EU:n jäsenvaltioiden on taattava tietosuojan vähimmäistaso. Jäsenvaltioiden kansallisen tietosuojalainsäädännön konkreettisessa sisällössä on kuitenkin eroja.

EU:n uusi henkilötietojen suojaamista koskeva oikeusväline on **yleinen tietosuojasetus***. Kyseinen asetus sisältää uusia suojatoimia, joilla varmistetaan, ettei henkilötietojasi* käytetä väärin tai oikeudettomasti. Asetuksen mukaan saat samantasoisien suojan kaikissa EU:n* jäsenvaltioissa.

Ota selvää oikeuksistasi, jotka liittyvät ulkomailla kerättyjen henkilötietojesi* suojaan.

4.9. Oikeus samanhintaiseen hoitoon

Direktiivin 2011/24/EU mukaan terveydenhuollon tarjoajien on sovellettava **samaa maksutaulukkoa** terveydenhuoltopalveluihin, jotka tarjotaan ulkomailta matkustaville potilaille, kuin vertailukelpoisessa lääketieteellisessä tilanteessa oleville kotimaisille potilaille tarjottaviin terveydenhuoltopalveluihin. Sinua ulkomailla hoitava

terveydenhuollon tarjoaja ei saa veloittaa lisämaksuja pelkästään siksi, että olet toisesta EU*- tai ETA*-maasta matkustava potilas.

Hanki ennen ulkomaille matkustamista tietoa hoitomaan* terveydenhuollon tarjoajan maksuista ja kustannuksista.

4.10. Oikeudet hoitomaassa

Kun hakeudut hoitoon ulkomailla, sinulla on oikeus samoihin potilaiden oikeuksiin kuin kotimaisilla potilailla. Näitä ovat muun muassa

- potilaan oikeus hoitoon
- potilaan oikeus kieltäytyä hoidosta
- potilaan oikeus tiedonsaantiin ja oikeus antaa tietoon perustuva suostumus
- potilaan oikeus yksityisyyteen
- potilaan oikeus tutustua potilasasiakirjoihin*
- potilaan oikeus laadukkaaseen hoitoon ja potilasturvallisuuteen
- potilaan oikeus tehdä valitus ja pyytää oikaisua
- ....

Pyydä lisätietoja voimassa olevista potilaiden oikeuksista hoitomaan* kansallisesta yhteyspisteestä*.

⑤ Ennalta suunniteltua hoitoa koskeva ennakkolupa

5.1. Sosiaaliturva-asetuksessa (EY) N:o 987/2009 tarkoitettu ennakkolupa

Jos haluat saada sairaanhoitoa* ulkomailla sosiaaliturva-asetusten* nojalla, tarvitset hoitoon **ennakkoluvan*** sen maan kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksesta*, jonka sosiaaliturvajärjestelmässä olet vakuutettu (*poikkeuksena henkilöt, jotka asuvat kyseisen maan ulkopuolella; ks. luku 12.2*). Tämä koskee kaikkientyppistä sairaala- ja avohoitoa.

Ennakkolupa myönnetään EU:n **S2-lomakkeella*** (aiempi E112-lomake). Tämä asiakirja on esitettävä todisteena ennakkoluvasta*, ja se on toimitettava ennen ulkomaille hoitoon matkustamista.

Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmäsi* tai sairausvakuutuslaitoksesi* saa yleensä päättää vapaasti, myöntääkö se ennakkoluvan*. Hakemuksesi voidaan evätä useista syistä. Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmäsi* tai sairausvakuutuslaitoksesi* voi esimerkiksi kieltäytyä myöntämästä S2-lomaketta*, koska hoito ei sisälly kotimaasi* kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteistä sairausvakuutusta* koskevan järjestelmän piiriin kuuluviin sairausetuksiin.

Ennakkolupaa* ei kuitenkaan voi evätä seuraavassa tapauksessa:

- hoito sisältyy kotimaasi sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuuluviin sairausetuksiin (eli olet oikeutettu tähän hoitoon omassa maassasi) ja
- kyseistä hoitoa ei voida tarjota sinulle määräajassa, joka on lääketieteellisesti hyväksyttävissä nykyisen terveydentilasi ja sairauden todennäköisen kulun perusteella.

HUOM. Harvinaiset sairaudet

Kansalliset terveydenhuoltojärjestelmät* tai sairausvakuutuslaitokset* päättävät oman harkintansa mukaan, myöntävätkö ne luvan ulkomailla annettavaan hoitoon. Siksi [harvinaisia sairauksia sairastaville potilaille](#) voidaan tarjota sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* nojalla mahdollisuus hakeutua hoitoon toiseen EU:n* tai ETAn* jäsenvaltioon tai Sveitsiin* myös [sellaista diagnosointia tai hoitoa varten, jota ei ole saatavilla potilaan kotimaassa*](#). Ennakkolupa voidaan myöntää, kunhan kyseinen hoito kuuluu korvauksen piiriin hoitomaassa.

! Huom. Jälkimmäisessä tapauksessa sinulla on vain [oikeus hakea](#) ennakkolupaa*. Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* myöntää ennakkoluvan* oman harkintansa mukaan. Lupa on kuitenkin myönnettävä pyydettyäessä kaikissa tilanteissa, joissa hoito kuuluu korvauksen piiriin kotimaassasi* mutta sitä ei voida antaa siellä lääketieteellisesti hyväksyttävissä määräajassa, kun otetaan huomioon terveydentilasi.

Jos kyseessä on harvinainen sairaus, ota selvää myös [eurooppalaisista osaamisverkostoista*](#). Ne ovat virtuaalisia verkostoja, jotka kokoavat yhteen terveydenhuollon tarjoajia eri puolilta Eurooppaa. Lisätietoja on saatavilla osoitteessa www.europa.eu/youreurope.

5.2. Direktiivissä 2011/24/EU tarkoitettu ennakkolupa

Jäsenvaltiot saavat soveltaa **ennakkolupajärjestelmää** tiettyihin hoitoihin. Jäsenvaltiot päättävät oman harkintansa mukaan, mihin hoitoihin ne soveltavat ennakkolupaa*. Siksi kussakin jäsenvaltiossa on käytössä eri säännöt. EU:n oikeudessa säädetään kuitenkin joistakin ennakkolupaa koskevista perussäännöistä:

Ennakkolupa voidaan edellyttää vain tietyissä terveydenhuoltoluokissa:

- terveydenhuolto, johon liittyy **yöpyminen sairaalassa**
- terveydenhuolto, johon liittyy **pitkälle erikoistunut ja kallis lääketieteellinen infrastruktuuri tai lääketieteellinen laitteisto**
- terveydenhuolto, joka aiheuttaa riskin potilaan omalle turvallisuudelle (**potilasturvallisuusriski***) tai koko väestölle (**koko väestöön kohdistuva turvallisuusriski***)
- terveydenhuolto, jota tarjoaa sellainen terveydenhuollon tarjoaja, joka tapauskohtaisesti voisi aiheuttaa vakavaa ja erityistä **huolta hoidon laadusta tai turvallisuudesta**.

Ennakkolupahakemus voidaan evätä vain, jos

- hoito aiheuttaa riskin sinun omalle turvallisuudellesi (**potilasturvallisuusriski***) tai koko väestölle (**koko väestöön kohdistuva turvallisuusriski***)
- hoidon tarjoaa sellainen terveydenhuollon tarjoaja, joka tapauskohtaisesti voisi aiheuttaa vakavaa ja **erityistä huolta hoidon laadusta tai turvallisuudesta**
- hoito, joka voidaan tarjota myös **jäsenvaltion omalla alueella määräajassa, joka on lääketieteellisesti hyväksyttävissä**, kun otetaan huomioon nykyinen terveydentilasi ja sairauden todennäköinen kulku.

Ennakkolupaa ei voida evätä, jos

- sinulla on **oikeus kyseiseen hoitoon asuinmaasi kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* mukaan ja**
- hoitoa **ei voida tarjota asuinmaasi alueella määräajassa, joka on lääketieteellisesti hyväksyttävissä**, kun otetaan huomioon
  - terveydentilasi objektiivinen lääketieteellinen arviointi,
  - sairaushistoria ja sairauden todennäköinen kulku sekä
  - kipujen määrä ja/tai vamman laatu sinä ajankohtana, jona teit hakemuksen.

Ota aina yhteyttä omaan kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmääsi* tai sairausvakuutuslaitokseesi* ennen ulkomaille matkustamista. Hanki niistä tietoa siitä, mihin hoitoon ennakkolupaa* sovelletaan, millainen ennakkoluvan* hankkimista koskeva menettely on ja miten pitkään päätöksen saamisen odotetaan kestävän. Sinulla on oikeus saada päätös kohtuullisessa ajassa riippumatta siitä, mitä kansallista menettelyä sovelletaan.

5.3. Sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* ensisijaisuus

HUOM. Sosiaaliturva-asetuksia* sovelletaan ensisijaisesti, jos nimenomaista pyyntöä ei esitetä

Kun haet ennakkolupaa*, jota tarvitaan ulkomailla saatavaan hoitoon, johon liittyy yöpyminen sairaalassa tai pitkälle erikoistunut ja kallis lääketieteellinen laitteisto, kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* tutkii aina ensin sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* sovellettavuutta.

Jos näiden asetusten mukaiset hoidon saannin edellytykset täyttyvät, kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* myöntää automaattisesti sosiaaliturva-asetusten* mukaisen ennakkoluvan (S2-lomake*). Jos kuitenkin haluat mieluummin saada hoitoa direktiivin 2011/24/EU* nojalla, sinun on pyydettävä nimenomaisesti sen soveltamista kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi*.

⑥ Korvaus ja kustannukset

6. 1. Korvaus ja kustannukset sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009* nojalla

Hoitomaassa sovellettavat taksat

Kun esität voimassa olevan eurooppalaisen sairaanhoitokortin* (ennakoimaton hoito*) tai S2-lomakkeen* (ennalta suunniteltu hoito), saat hoitoa **samoin edellytyksin ja samaan hintaan kuin potilaat, jotka kuuluvat oleskelumaasi kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteisen sairausvakuutuksen* piiriin.**

Siksi asiassa sovelletaan hoitomaan* korvaustaksaa.

Hoitomaassa sovellettava maksutapa

Myös maksutapaan sovelletaan hoitomaan lainsäädäntöä.

1) Jos tarvitsemasi hoito on ilmaista paikallisille asukkaille eli jos käytössä on järjestelmä, jossa kolmas osapuoli maksaa*, toimitaan seuraavasti:

- Sinun ei tarvitse maksaa mitään tai sinun tarvitsee maksaa vain potilaan osuus kustannuksista (omavastuuosuus).
- Ulkomainen terveydenhuollon tarjoaja ja kyseisen maan kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* huolehtivat kustannusten maksamisesta suoraan keskenään. Ulkomainen kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* on tämän jälkeen yhteydessä oman maasi kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmään* tai sairausvakuutuslaitokseen* saadakseen hyvityksen.

2) Jos sinun on maksettava hoidosta, toimitaan seuraavasti:

- Voit pyytää korvausta suoraan paikallisesta kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästä* tai sairausvakuutuslaitoksesta* kohdemaassa oleskellessasi. Ulkomainen kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* on tämän jälkeen yhteydessä oman maasi kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmään* tai sairausvakuutuslaitokseen* saadakseen rahansa takaisin.
- Voit myös hakea korvausta* omasta kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi* kotiinpaluusi jälkeen.

Omavastuuosuus

Sovellettavasta maksamismenettelystä riippumatta **joudut maksamaan itse vain omavastuuosuuden* kustannukset** eli potilaan osuuden. Omavastuuosuus* määräytyy

hoitomaassa* sovellettavan lainsäädännön perusteella. Maksat siis saman määrän kuin paikallinen potilas.

Jos kyseessä on kuitenkin ennalta suunniteltu hoito*, saatat saada korvauksen kaikista tai joistakin omavastuuosuuden* kustannuksista. Kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* on maksettava nk. **Vanbraekel-lisä***, jos ulkomailla saadusta hoidosta sille aiheutuneet kustannukset ovat pienemmät kuin kustannukset, jotka sen olisi pitänyt korvata, jos sama hoito olisi tarjottu sen omalla alueella.

Toisin sanoen kun kotimaassasi maksettava korvaustaksa on suurempi kuin hoitomaassa maksettava taksa, sinulle korvataan enintään määrä, joka olisi korvattu, jos olisit saanut hoitoa omassa maassasi (korvaus ei kuitenkaan ole suurempi kuin sinulle ulkomailla aiheutuneet todelliset kustannukset).

Toimita tarvittaessa hakemus Vanbraekel-lisän* mukaisesta ylimääräisestä korvauksesta.

Matkoista ja oleskelusta aiheutuvat lisäkustannukset

Yleensä vain sairaanhoitokustannukset korvataan. Korvauksen piiriin eivät kuulu matkoihin ja oleskeluun liittyvät lisäkustannukset, kuten hotelli- tai matkakustannukset tai ylläpitokustannukset, tai mukanasi matkustavan henkilön kustannukset. Sinulla on kuitenkin oikeus saada korvaus lisäkustannuksista, jotka kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* olisi pitänyt korvata, jos sama hoito olisi tarjottu sen omalla alueella.

Ota yhteyttä kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmääsi*, sairausvakuutuslaitokseesi* tai kansalliseen yhteyspisteeseen, jos haluat saada lisätietoja korvattavien kustannusten määrästä ja siitä, mitkä kustannukset jäävät lopulta sinun maksettaviksesi.

6. 2. Korvaus ja kustannukset direktiivin 2011/24/EU nojalla

Kotimaassa sovellettavat taksat

Sinulla on oikeus korvaukseen, joka vastaa kotimaisia korvaustaksoja, joita olisi sovellettu, jos hoitoa ei olisi annettu ulkomailla vaan omassa jäsenvaltiossasi. Siksi asiassa sovelletaan asuinmaasi taksaa.

Etukäteen maksaminen

Maksat ensin kaikki sairaanhoitokustannukset itse. Voit hakea korvausta* myöhemmin omasta kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi* kotiinpaluusi jälkeen. Se maksaa sinulle korvauksen jälkikäteen sen omassa sosiaaliturvajärjestelmässä sovellettavien sääntöjen ja hintojen mukaan. Määrä, johon olet oikeutettu, ei voi olla suurempi kuin todelliset kustannukset, jotka olet maksanut ulkomailla saamastasi hoidosta.

Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* voi edellyttää, että esität erilaisia todisteasiakirjoja saamastasi hoidosta ja sinulle aiheutuneista kustannuksista, jotta se voi hyväksyä korvaushakemuksesi. Selvitä, mitkä asiakirjat sinun on hankittava etukäteen. Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* voi lisäksi edellyttää, että asiakirjat käännetään kotimaan kielelle. Sinun on ehkä maksettava itse mahdolliset **käännöskustannukset**.

Omavastuuosuus

Saat korvauksen enintään sen taksan mukaan, jota sovelletaan kotimaassasi. Se voi olla vähemmän kuin mitä olet maksanut hoidostasi ulkomailla. Saatatkin joutua maksamaan suuren osan sairaanhoitokustannuksistasi itse. Tilanne voi kuitenkin olla myös päinvastainen: kotimaassasi* sovellettavat taksat voivat olla suurempia kuin hoitomaassa* sovellettavat taksat. Jälkimmäisessä tapauksessa saatat saada täyden korvauksen ulkomailla aiheutuneista sairaanhoitokustannuksistasi. Tällöin sinun maksettavaksesi jäävän summan tarkka määrä riippuu täysin kotimaassasi* sovellettavasta korvausjärjestelmästä.

Pyydä ulkomaista terveydenhuollon tarjoajaa ilmoittamaan odotettavissa olevat kokonaiskustannukset sekä mahdolliset lisäkustannukset, jotka eivät sisälly hintaan. Direktiivin 2011/24/EU* nojalla voidaan korvata yleensä vain hoitoon välittömästi liittyvät sairaanhoitokustannukset. Sinun on maksettava itse lisäkustannukset, jotka liittyvät esimerkiksi matkoihin ja oleskeluun tai käsikauppalääkkeisiin. Jäsenvaltiot voivat oman harkintansa mukaan päättää korvata muita asiaan liittyviä kustannuksia sairaanhoitokustannusten lisäksi. Tällaisia voivat olla esimerkiksi matka- ja yöpymiskustannukset tai lisäkustannukset, joita saattaa aiheutua vammaisille henkilöille, jotka saavat hoitoa ulkomailla.

Ole aina yhteydessä omaan kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmääsi* tai sairausvakuutuslaitokseesi* ennen ulkomaille matkustamista, jotta saat tietoa odotettavissa olevista kustannuksista ja korvausmääristä. Yritä selvittää, mitkä kustannukset jäävät lopulta sinun maksettaviksesi.

Selvitä myös etukäteen, mille elimelle voit tehdä korvaushakemuksen, mitä menettelyjä ja määräaikoja siihen sovelletaan ja mitkä asiakirjat sinun on toimitettava.

⑦ Laatu ja turvallisuus

Sinulla on oikeus **turvalliseen ja laadukkaaseen hoitoon** kaikissa EU*- ja ETA*-maissa.

Ota selvää hoitomaassa voimassa olevista turvallisuus- ja laatuvaatimuksista ja siitä, mihin terveydenhuollon tarjoajiin näitä vaatimuksia sovelletaan. Hanki riittävästi tietoa terveydenhuoltojärjestelmästä, jossa haluat saada hoitoa. Hoitomaan* kansallinen yhteyspiste* antaa sinulle kaikki tarvittavat tiedot näistä aiheista.

Ole joka tapauksessa yhteydessä yleislääkäriisi*, ennen kuin sitoudut hakeutumaan hoitoon ulkomaille. Yleislääkärisi tietää eniten nykyisestä terveydentilastasi ja potilasasiakirjoistasi, joten hän voi auttaa sinua tekemään parhaan päätöksen ulkomaille hoitoon hakeutumisesta. Voi myös olla hyödyllistä olla yhteydessä muihin toimijoihin, kuten erikoistuneiden terveydenhuoltopalvelujen tarjoajiin, potilasjärjestöihin tai jopa tuttaviiin, joilla on kokemusta rajatylittävästä terveydenhuollosta. Mitä enemmän tietoja pystyt keräämään, sen parempi.

Hanki tietoa myös seuraavista asioista ja tee asianmukaiset järjestelyt:

- Ota selvää hoidosta, myös hoitovaihtoehtoista, hoitomenetelmästä, odotetusta tuloksesta sekä mahdollisista haitoista ja riskeistä.
- Ota selvää siitä terveydenhuollon tarjoajasta, sairaalasta tai hoitolaitoksesta, jonka palveluja haluat käyttää.
- Selvitä, mitä voit tehdä ja keneen voit ottaa yhteyttä, jos jokin menee vikaan.
- Järjestä tarvittaessa tulkkauks.
- Järjestä potilasasiakirjojen siirto ja kääntäminen.
- Järjestä jatkohoito.

Jos et ole tyytyväinen saamaasi hoitoon tai toimenpiteeseen, sinulla on oikeus tehdä valitus ja pyytää oikaisua hoitomaan lainsäädännön mukaisesti (ks. luku 9.2).

⑧ Potilasasiakirjat

8. 1. Oikeus potilasasiakirjojen laatimiseen

Sinulla on oikeus pyytää ulkomailla sijaitsevaa terveydenhuollon tarjoajaa laatimaan **potilasasiakirjat*** hoidostasi. On erittäin tärkeää, että pyydät aina ulkomaista terveydenhuollon tarjoajaa toimimaan niin.

Potilasasiakirjojen* laatiminen voi olla tärkeää, jotta voit

- järjestää sopivan jatkohoidon*
- esittää ulkomailla saadusta sairaanhoidosta todisteet, joita tarvitaan korvauksen hakemiseen
- pyytää oikaisua, jos et ole tyytyväinen saamaasi hoitoon.

Huomaa, että sinulla on oikeus sinua ulkomailla hoitavien terveydenhuollon tarjoajien tai sairaalan, ulkomaisen kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* tai minkä tahansa muun tietojasi keräävän, käsittelevän tai käyttävän tahon keräämien ja tallentamien **henkilötietojen*** suojaan (ks. luku 4.8 potilaan oikeudesta yksityisyyteen).

8. 2. Oikeus saada jäljennös potilasasiakirjoistasi

Sinulla on **oikeus tutustua jäljennökseen** kaikista terveyttäsi koskevista henkilötiedoista. Sinulla on siis oikeus tutustua jäljennökseen sinua koskevista **potilasasiakirjoista***, jotka sisältävät muun muassa diagnoosin, tutkimustulokset, hoitavien terveydenhuollon tarjoajien arviot ja tiedot tehdyistä hoidoista tai toimenpiteistä. Tapaukseesi sovellettavat oikeudet, jotka koskevat potilasasiakirjoihin* tutustumista, riippuvat hoitomaan lainsäädännöstä. Pyydä lisätietoja hoitomaan kansallisesta yhteyspisteestä.

8. 3. Oikeus potilasasiakirjojen siirtämiseen

Huomioithan, että sinulle voi aiheutua vaaraa siitä, että saat hoitoa tai sinulle tehdään lääketieteellinen toimenpide ilman, että tarvittavat **potilasasiakirjat*** **siirretään** ulkomaiselle terveydenhuollon tarjoajalle. Väärän ja haitallisen hoidon välttämiseksi on tärkeää, että hoitavalla terveydenhuollon tarjoajalla on jäljennös potilasasiakirjoistasi*. Näin hän saa tietoa nykyisestä terveydentilastasi ja sairaushistoriastasi ja voi tehdä etusi mukaisen päätöksen hoidostasi.

Sinulla on oikeus tutustua potilasasiakirjoihisi tai ainakin saada jäljennös niistä. Terveydenhuollon tarjoajan on annettava sinun tutustua potilasasiakirjoihisi tai toimitettava sinulle jäljennös niistä tai hänen on ainakin itse järjestettävä potilasasiakirjosi siirto suoraan sinua hoitavalle ulkomaiselle terveydenhuollon tarjoajalle, sairaalalle tai hoitolaitokselle. Älä kuitenkaan koskaan hakeudu hoitoon, jos terveydenhuollon tarjoaja ei pysty tutustumaan potilasasiakirjoihisi, myös tietoihin sairaushistoriastasi, aiemmista diagnooseista, hoidoista ja toimenpiteistä.

Kun olet saanut hoitoa ulkomailla, huolehdi myös siitä, että ulkomailla sinua hoitaneiden terveydenhuollon tarjoajien laatimat potilasasiakirjat tai niiden jäljennös siirretään terveydenhuollon tarjoajien nähtäväksi kotimaassasi. Tällä tavalla voidaan järjestää sopiva jatkohoito.

8. 4. Asiakirjojen kääntämistä koskevat potilaiden vastuut

Jos sinulla ja rajatylittävää terveydenhuoltoa* tarjoavalla terveydenhuollon tarjoajalla ei ole yhteistä kieltä, **järjestä** nykyisten potilasasiakirjosi **kääntäminen**. Sama koskee sinua omassa maassasi hoitavan terveydenhuollon tarjoajan laatimia potilasasiakirjoja. Joissakin tapauksissa sinun on järjestettävä asiakirjojen kääntäminen, ennen kuin esität ulkomaiset potilasasiakirjat terveydenhuollon tarjoajille omassa maassasi. Näin varmistetaan, että terveydenhuollon tarjoajat voivat järjestää asianmukaisen jatkohoidon ja seurata terveydentilaasi jatkossa.

Lisäksi oman maasi kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* edellyttää monissa tapauksissa todisteita ulkomailla saamistasi terveydenhuoltopalveluista ennen korvauksen myöntämistä. Tällaisia todisteita voivat olla muun muassa annettua hoitoa tai toimenpidettä koskevat asiakirjat. Kun esität nämä asiakirjat kansalliselle terveydenhuoltojärjestelmälle* tai sairausvakuutuslaitokselle* korvaushakemuksen yhteydessä, sinun täytyy ehkä toimittaa nämä asiakirjat myös kotimaasi virallisella kielellä.

9 Valitukset ja oikaisupyynnöt

9.1. Oikeus hakea muutosta ennakkolupaa ja korvausta koskeviin päätöksiin

Sinulla on oikeus hakea muutosta kaikkiin kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* päätöksiin, jotka koskevat terveydenhuollon saantia ulkomailla.

Jos et ole tyytyväinen ennakkolupahakemustasi koskevaan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* päätökseen, sinulla on oikeus hakea siihen muutosta. Sama koskee päätöksiä, jotka liittyvät ulkomailla aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen.

Tapaukseesi sovellettavat muutoksenhakuoikeudet riippuvat kotimaassasi sovellettavasta lainsäädännöstä. Saat oman maasi kansallisesta yhteyspisteestä lisätietoa siitä, mille taholle muutoksenhakupyynnön tulee osoittaa, mitä menettelyvaihtoehtoja sinulla on, miten pitkiä päätökseen liittyvät ennakoidut määräajat ovat ja mitä mahdollisia hallinnollisia kustannuksia muutoksenhakuun liittyy.

9.2. Oikeus tehdä valitus ja pyytää oikaisua

Jos et ole tyytyväinen ulkomailla saamaasi hoitoon, sinulla on **oikeus tehdä valitus ja pyytää oikaisua**.

Ulkomailla tarjottu hoito annetaan hoitomaan* sairaanhoitolainsäädännön mukaisesti, joten hoitoon liittyviin henkilövahinkoihin sovelletaan kyseisen maan lainsäädäntöä ja vakuutusjärjestelmää. Valituksesi ja oikaisupyynnösi, myös mahdolliset oikeudelliset toimet, käsitellään hoitomaan* lainsäädännön mukaan.

Ota yhteyttä hoitomaan* kansalliseen yhteyspisteeseen*, jos haluat saada lisätietoa valituksen tekemistä, riitojenratkaisua ja oikaisupyynnöjä koskevista vaihtoehtoistasi. Ota selvää erilaisista käytössä olevista hallinnollisista sekä siviili- ja rikosoikeudellisista menettelyistä, läpikäytävistä vaiheista, määräajoista sekä ennakoiduista menettelykustannuksista.

10 Reseptit ulkomailta

10.1. Reseptin esittäminen ulkomaisessa apteekissa / ulkomailta annetut reseptit

Maassasi annettu lääkeresepti tai lääkinnällisen laitteen resepti on voimassa kaikissa EU*- ja ETA*-maissa. Voit myös vastaavasti esittää toisessa EU*- tai ETA*-maassa esimerkiksi ulkomailta tehtyä leikkausta koskevan jatkohoidon osana annetun reseptin mille tahansa apteekille kotimaassasi.

Jotta voidaan kuitenkin varmistaa, että ulkomainen apteekki tunnustaa ja ymmärtää reseptisi*, ilmoita reseptin antavalle terveydenhuollon tarjoajalle, että aiot käyttää reseptiä ulkomailta. Hän antaa reseptin lääkkeestä tai lääkinnällisistä laitteista rajatylittäviä reseptejä* koskevien vähimmäistietovaatimusten (täytäntöpanodirektiivi 2012/52/EU*) mukaisesti:

- potilaan tunnistetiedot: sukunimi tai sukunimet, etunimi tai etunimet, syntymäaika
- reseptin varmentaminen: antopäivä
- reseptin antaneen terveydenhuollon tarjoajan tunnistaminen: sukunimi tai sukunimet, etunimi tai etunimet, ammatillinen pätevyys, suorat yhteystiedot (kuten sähköpostiosoite ja puhelinnumero tai faksi), työosoite (myös asianomaisen jäsenvaltion nimi), kirjallinen tai digitaalinen allekirjoitus
- reseptin kohteena olevan tuotteen tunnistetiedot: yleisnimi (vaikuttava aine) tai poikkeustapauksissa nimi, farmaseuttinen formulointi (tabletti, liuos jne.), määrä, vahvuus, annosteluohjelma.

Huomaa myös, että kyseinen lääke ei ole välttämättä saatavilla tai sen myynti ei ole välttämättä sallittua toisessa EU*- tai ETA*-maassa. Koska tätä asiaa säännellään kansallisessa lainsäädännössä, asiassa noudatetaan siinä maassa sovellettavaa lainsäädäntöä, jossa lääkkeet tai lääkinnälliset laitteet toimitetaan. Siksi myös esimerkiksi ulkomaisen apteekin annosteluohjelma voi olla erilainen. Yritä siksi esittää reseptit aina maassa, jossa ne on annettu.

10.2. Korvaus ja kustannukset

Eurooppalainen sairaanhoitokortti

Kun esität voimassa olevan eurooppalaisen sairaanhoitokortin*, voit ostaa reseptilääkkeitä tai reseptillä* annettavia lääkinnällisiä laitteita samojen sääntöjen ja taksojen mukaisesti kuin potilaat, jotka kuuluvat kohdemaan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteisen sairausvakuutuksen* piiriin tai ovat vakuutettuja niissä. Tätä sovelletaan kuitenkin vain, jos resepti on annettu kyseisessä maassa oleskelun aikana tapahtuneen äkillisen sairastumisen tai loukkaantumisen vuoksi.

Ennakkolupa – S2-lomake

Jos sait ulkomailta ennalta suunniteltua hoitoa, johon sinulla oli kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitoksen* ennakkolupa (S2-lomake*), ja sait reseptin sinua hoitomaassa hoitavalta terveydenhuollon tarjoajalta, voit esittää reseptin paikalliselle proviisorille samojen sääntöjen ja taksojen mukaisesti kuin potilaat,

jotka kuuluvat kohdemaan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteisen sairausvakuutuksen* piiriin tai ovat vakuutettuja niissä. Siksi lääke tai lääkinnällinen laite korvataan hoitamaan sosiaaliturvalainsäädännön mukaisesti (ks. luku 6.1 korvauksesta ja kustannuksista sosiaaliturva-asetusten nojalla).

Jos sinulla ei ole eurooppalaista sairaanhoitokorttia tai jos reseptisi on annettu kotimaassasi

Jos sinulla ei ole eurooppalaista sairaanhoitokorttia* tai jos reseptisi on annettu ulkomailla, sinun on maksettava lääke tai lääkinnälliset laitteet etukäteen*.

Tällöin voit hakea korvausta omasta kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi* kotiinpaluusi jälkeen. Saat korvauksen **kotimaasi sääntöjen ja hintojen** mukaisesti (ks. luku 6.2 korvauksesta ja kustannuksista direktiivin 2011/24/EU nojalla).

11 Kansalliset yhteyspisteet

Jokainen jäsenvaltio on perustanut direktiivin 2011/24/EU* mukaisesti yhden tai useamman rajatylittävän terveydenhuollon* kansallisen yhteyspisteen*. Jäsenvaltiot saavat vapaasti päättää, miten ne toteuttavat nämä kansalliset yhteyspisteet. Siksi niissä on suuria eroja. Osa kansallisista yhteyspisteistä toimii kansallisen sairausvakuutuslaitoksen tai terveysministeriön yhteydessä, kun taas osa on riippumattomia elimiä.

Kansallisten yhteyspisteiden päätehtävänä on antaa potilaille selkeää ja helposti saatavissa olevaa tietoa kaikista sairaanhoidon* piiriin ulkomailla hakeutumiseen liittyvistä seikoista.

Kotimaasi* kansallinen yhteyspiste* voi antaa tietoa erityisesti

- oikeuksiasi rajatylittävään terveydenhuoltoon*
- sairaanhoitokustannustesi korvausta* koskevista ehdoista
- siitä, tarvitaanko ennakkolupa* ja miten sitä haetaan
- valitus- ja oikaisumenettelyistä, jos oikeuksiasi ei ole mielestäsi kunnioitettu.

Hoitomaan* kansallinen yhteyspiste* voi antaa sinulle tietoa

- kyseisen maan terveydenhuoltojärjestelmästä
- siellä sovellettavista laatu- ja turvallisuutta koskevista vaatimuksista ja suuntaviivoista sekä terveydenhuollon tarjoajista, joihin kyseisiä vaatimuksia sovelletaan
- sairaaloiden esteettömyydestä vammaisten henkilöiden kannalta
- terveydenhuollon tarjoajista, mukaan lukien tietyn terveydenhuollon tarjoajan oikeus tarjota sairaanhoitoa tai sen toimintaan liittyvät rajoitukset
- potilaan oikeuksista kyseisessä maassa, myös toimintavaihtoehtoista tapauksissa, joissa jokin menee vikaan tai et ole tyytyväinen saamaasi hoitoon.

Kaikilla kansallisilla yhteyspisteillä on **oma verkkosivusto**, jossa on tärkeää tietoa ulkomailla annettavasta sairaanhoidosta* (rajatylittävä terveydenhuolto*). Lisäksi potilaat voivat ottaa suoraan yhteyttä kansallisiin yhteyspisteisiin ja pyytää lisätietoja tai esittää henkilökohtaisia kysymyksiä ulkomaille terveydenhuoltoon hakeutumisesta. Yhteydenotto voi tapahtua esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai verkossa olevalla yhteydenottolomakkeella. Monet kansalliset yhteyspisteet palvelevat potilaita myös henkilökohtaisesti kansallisen yhteyspisteen toimistossa. Kansallisen yhteyspisteen yhteydetiedot annetaan kunkin kansallisen yhteyspisteen verkkosivulla.

Saadaksesi kaikki tarvitsemasi tiedot tutustu niin oman maasi kuin sen maan, jossa haluat saada hoitoa, kansallisen yhteyspisteen verkkosivuihin. Jos sinulla on kysyttävää, ota suoraan yhteyttä kansalliseen yhteyspisteeseen.

Kansallisten yhteyspisteiden yhteydetiedot löytyvät jäsenvaltioittain oman maasi kansallisen yhteyspisteen verkkosivustolta tai seuraavalta sivustolta:
www.ec.europa.eu/health

12 Ulkomaille asuminen

12.1. Entä jos aiot asettua asumaan ulkomaille?

Muutto toiseen EU*- tai ETA*-maahan tai Sveitsiin voi vaikuttaa sosiaaliturvaasi. Sosiaaliturvaa koskevat seuraukset riippuvat erityistilanteestasi ja ulkomaille oleskelun syistä ja kestosta. Saat lisätietoja omasta kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi*.

Sosiaaliturva-asetusten (EY) N:o 883/2004 ja 987/2009 nojalla oikeutesi sosiaaliturvaan suojataan, kun muutat ulkomaille. Sosiaaliturvastasi ja sairausvakuutuksestasi vastuussa oleva maa määräytyy taloudellisen tilanteesi ja asuinpaikkasi mukaan. On tärkeä tietää, minkä maan sosiaaliturvajärjestelmässä olet vakuutettu, koska sinun on järjestettävä julkinen sairausvakuutus kyseisessä maassa ja maksettava sinne sosiaaliturvamaksut ja verot. Lisäksi olet oikeutettu sairausetuuksiin kyseisen maan kustannuksella.

Yhteenveto mahdollisista eri tilanteista:

1. rajatyöntekijät ja heidän perheenjäsenensä
2. lyhyeksi ajaksi (alle 24 kk) lähetetyt työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat
3. ulkomaille asuvat opiskelijat, tutkijat ja harjoittelijat
4. asuminen ja työskentely toisessa maassa
5. työskentely ja asuminen eri maissa
6. ulkomaille asumaan asettuvat eläkkeensaajat.

1. Rajatyöntekijät ja heidän perheenjäsenensä

Rajatyöntekijällä* tarkoitetaan henkilöä, joka toimii palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana yhdessä maassa mutta asuu toisessa maassa, johon hän palaa päivittäin tai vähintään kerran viikossa. Jos olet rajatyöntekijä, sinulla ja perheenjäsenilläsi on **oikeus terveydenhuoltoon molemmissa maissa**. (Huom. jotkin maat ovat sulkeneet rajatyöntekijän* perheenjäsenet tämän erityisjärjestelyn ulkopuolelle (ks. jäljempänä)).

Sinun on pyydettävä EU:n **S1-lomake*** kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi*. Tällä asiakirjalla sinulla on oikeus terveydenhuoltoon asuinmaassasi työskentelymaasi puolesta (jälkimmäistä kutsutaan myös toimivaltaiseksi maaksi*).

Toimita maahan saapuessasi S1-lomake* isäntämaan kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmään* tai sairausvakuutuslaitokseen*.

Jossakin asetuksen (EY) N:o 883/2004* liitteessä III luetelluista jäsenvaltioista asuvan rajatyöntekijän perheenjäsenet ovat oikeutettuja terveydenhuoltoon ainoastaan asuinmaassaan. Jos he haluavat saada terveydenhuoltopalveluja työskentelymaassa (eli toimivaltaisessa jäsenvaltiossa), sovelletaan sosiaaliturva-asetusten ja direktiivin 2011/24/EU mukaisia ennakoimattoman ja ennalta suunnitellun rajatylittävän terveydenhuollon yleissääntöjä.

2. Lyhyeksi ajaksi (alle 24 kk) lähetetyt työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat

Työntekijöihin, jotka ovat palkkatyössä EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä* ja jotka työnantaja on **lähettänyt työskentelemään toiseen jäsenvaltioon**, sovelletaan edelleen ensimmäisen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädäntöä, jos komennus kestää enintään **24 kuukautta**.

Sama koskee itsenäisiä ammatinharjoittajia, jotka toimivat tavallisesti jossakin EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä* ja jotka lähtevät tekemään samankaltaista työtä toiseen jäsenvaltioon, jos tämä toiminta kestää enintään 24 kuukautta.

Sinun on pyydettävä EU:n **S1-lomake*** kansallisesta terveydenhuoltojärjestelmästäsi* tai sairausvakuutuslaitoksestasi*. Tällä asiakirjalla sinulla on oikeus terveydenhuoltoon asuinmaassasi työskentelymaasi puolesta (jälkimmäistä kutsutaan myös toimivaltaiseksi maaksi*).

Toimita maahan saapuessasi S1-lomake* isäntämaan kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmään* tai sairausvakuutuslaitokseen*.

3. Ulkomailla asuvat opiskelijat, tutkijat ja harjoittelijat

Jos olet **ulkomailla asuva opiskelija, tutkija tai harjoittelija** etkä ole palkkatyössä isäntämaassasi, sinulla on oikeus terveydenhuoltoon isäntämaassasi voimassa olevalla eurooppalaisella sairaanhoitokortilla* (lääketieteellisesti välttämätön hoito*) tai S2-lomakkeella (ennalta suunniteltu terveydenhuolto) tai direktiivin 2011/24/EU nojalla (ks. luku 1 terveydenhuollosta ulkomailla).

Jos kuitenkin olet palkkatyössä isäntämaassa, sinun on järjestettävä sosiaaliturva siellä. Sen jälkeen olet oikeutettu hoitoon, joka kuuluu kyseisen maan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteisen sairausvakuutuslaitoksen* piiriin. Pyydä lisätietoja paikalliselta terveysturvaviranomaiselta.

4. Asuminen ja työskentely toisessa maassa

Jos aiot **asettua asumaan toiseen EU*- tai ETA*-maahan tai Sveitsiin* ja työskennellä siellä**, sinä ja perheenjäsenesi ette enää kuulu entisen kotimaasi sosiaaliturvajärjestelmän piiriin eikä teille siksi ole enää oikeutta terveydenhuoltoon siellä.

Sinun on järjestettävä sosiaaliturva uudessa työskentelymaassasi. Sen jälkeen olet oikeutettu hoitoon, joka kuuluu kyseisen maan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai lakisääteisen sairausvakuutuslaitoksen* piiriin. Pyydä lisätietoja paikalliselta terveysturvaviranomaiselta.

5. Työskentely ja asuminen eri maissa

Jos **työskentelet yhdessä EU*- tai ETA*-maassa tai Sveitsissä* ja asut toisessa**, kuulut työskentelymaasi sosiaaliturvajärjestelmän piiriin ja olet vakuutettu siinä. Sinä ja perheenjäsenesi olette oikeutettuja asuinmaasi terveydenhuoltoon työskentelymaahan (jota

kutsutaan myös toimivaltaiseksi jäsenvaltioksi*) puolesta ikään kuin olisit vakuutettu kyseisen maan sosiaaliturvalainsäädännön mukaisesti.

S1-lomakkeen* nojalla sinulla on oikeus asuinmaasi kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitosta* koskevan järjestelmän piiriin kuuluvaan terveydenhuoltoon. Toimivaltainen jäsenvaltio* korvaa terveydenhuoltokulusi kotimaasi terveysviranomaiselle.

! Huom. Jos aiot asettua asumaan toiseen EU*- tai ETA*-maahan tai Sveitsiin* mutta jatkat työskentelyä aiemmassa kotimaassasi* (toimivaltaisessa jäsenvaltiossa*), sinulla ja perheenjäsenilläsi on edelleen oikeus saada terveydenhuoltoa, kun oleskelette tilapäisesti toimivaltaisessa jäsenvaltiossa*. Tällöin hoito annetaan kyseisen jäsenvaltion omalla kustannuksella ja siellä sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

Pyydä lisätietoja terveysviranomaiselta.

6. Ulkomaille asumaan asettuvat eläkkeensaajat

Jos olet **eläkkeensaaja ja asetut asumaan toiseen EU*- tai ETA*-maahan tai Sveitsiin***, sosiaaliturvasi riippuu seuraavista tekijöistä:

- Jos sinulla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman jäsenvaltion (joista yksi on asuinmaasi) sosiaaliturvalainsäädännön nojalla, kuulut asuinmaasi sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.
- Jos sinulla on oikeus eläkkeeseen yhden tai useamman jäsenvaltion (joista mikään ei ole asuinmaasi) sosiaaliturvalainsäädännön nojalla, kuulut sen maan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, jonka lainsäädännön piiriin olet kuulunut pisimpään. Jos tämä aika on yhtä pitkä eri maiden osalta, kuulut sen maan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, jonka lainsäädännön piiriin olet viimeksi kuulunut (toimivaltainen jäsenvaltio*). Tällöin sinulla on oikeus asuinmaasi kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän* tai sairausvakuutuslaitosta* koskevan järjestelmän piiriin kuuluvaan terveydenhuoltoon toimivaltaisen jäsenvaltion* kustannuksella. Sinun on pyydettävä **S1-lomake***.

Terveydenhuolto maassa, jossa olet työskennellyt aiemmin:

! Joissakin tapauksissa sinulla on edelleen oikeus saada **terveydenhuoltoa oleskellessasi tilapäisesti** toimivaltaisessa jäsenvaltiossa tai jäsenvaltiossa, jossa olet aiemmin työskennellyt.

Tämä koskee erityisesti **eläkkeensaajia ja heidän perheenjäseniään** tapauksissa, joissa toimivaltainen jäsenvaltio* mainitaan asetuksen (EY) N:o 883/2004 liitteessä IV* ja jäsenvaltio on myöntänyt suotuisampia oikeuksia sinne tilapäisesti palaaville eläkkeensaajille.

Lisäksi **eläkkeellä oleviin rajatyöntekijöihin*** sovelletaan erityisjärjestelyä. Jokaisella eläkkeellä olevalla rajatyöntekijällä on oikeus saada hoitoa jäsenvaltiossa, jossa hän on viimeksi toiminut palkkatyössä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana, jos kyseessä on

kyseisessä maassa aloitetun **hoidon jatkaminen**. Pyydä **S3-lomake*** jäsenvaltiosta, jonka sosiaaliturvajärjestelmään kuulut.

Tietyissä tapauksissa eläkkeelle jääneellä rajatyöntekijällä on edelleen oikeus terveydenhuoltoon, kun hän oleskelee tilapäisesti jäsenvaltiossa, jossa hän on aiemmin tehnyt töitä, vaikka kyseessä ei ole hoidon jatkaminen. Tämä koskee tapauksia, joissa hän on eläkkeen tosiasiallista alkamisajankohtaa edeltävinä viitenä vuotena toiminut vähintään kaksi vuotta rajatyöntekijänä ja asetuksen (EY) N:o 883/2004 liitteessä V* mainitaan sekä jäsenvaltio, jossa hän on aiemmin tehnyt töitä, että toimivaltainen jäsenvaltio*. Pyydä **S3-lomake*** jäsenvaltiosta, jonka sosiaaliturvajärjestelmään kuulut.

! Huom. Eläkkeellä olevien rajatyöntekijöiden* erityisuuksia, jotka koskevat terveydenhuollon saamista toimivaltaisessa jäsenvaltiossa* tilapäisesti oleskelun aikana, sovelletaan soveltuvin osin rajatyöntekijän perheenjäseniin, ellei asetuksen (EY) N:o 883/2004* liitteessä III mainita toimivaltaista jäsenvaltiota*. Tällöin rajatyöntekijän perheenjäsenillä on oikeus vain asuinmaassaan annettavaan hoitoon, kun he esittävät voimassa olevan eurooppalaisen sairaanhoitokortin* (lääketieteellisesti välttämätön hoito*) tai S2-lomakkeen* (ennalta suunniteltu hoito) tai kun sovelletaan direktiivin 2011/24/EU mukaista järjestelyä (ks. luku 1 terveydenhuollosta ulkomailla).

12.2. Rajatylittävä terveydenhuolto ja ulkomailla asuminen: mikä elin on vastuussa ennakkoluvan myöntämisestä ja kustannusten korvaamisesta?

Ennakkoluvan* ja tarvittavan S2-lomakkeen* myöntämisestä on vastuussa **sen maan** kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos*, **jonka sosiaaliturvajärjestelmässä olet vakuutettu** (eli toimivaltainen jäsenvaltio*).

Jos et asu toimivaltaisessa jäsenvaltiossa*, voit toimittaa ennakkolupahakemuksen asuinmaasi paikalliseen kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmään* tai sairausvakuutuslaitokseen*. Ne välittävät hakemuksen toimivaltaisen jäsenvaltion* kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmään* tai sairausvakuutuslaitokseen*.

Asuinmaasi kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä* tai sairausvakuutuslaitos* voi kuitenkin poikkeuksellisesti myöntää ennakkoluvan* ja S2-lomakkeen*, jos olet

- eläkkeensaaja tai eläkkeensaajan perheenjäsen taikka
- perheenjäsen (*huollettava*), joka asuu toisessa maassa kuin vakuutettu henkilö,

ja asuinmaasi soveltaa kiinteämääräisiin tai kertakorvauksiin perustuvaa jäsenvaltioiden keskinäistä sairausetuksien korvausmekanismia* ja asuinmaasi mainitaan **asetuksen (EY) N:o 987/2009 liitteessä III***.

